

R
7-22
(2001)

Georg-Eckert-Institut BS78

1 156 641 8

Studiul geografiei în clasa a X-a de liceu este axat pe problematica geografiei umane. Ea este abordată în două etape: studierea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) și partea sa socio-economică realizată acum prin geografia umană.

Pentru a evita opritul directiv privind raporturile teoretice dintre conceptele din sfera componentei socio-economice a mediului (geografie umană, economică, politică, socială etc.) am optat pentru o formă pragmatică și didactică a acestui domeniu, geografia umană, cu trei componente locale majore: geografia politică, geografia populației și a șezărilor și geografia economică.

Studiul geografiei în clasa a XI-a de liceu este axat pe o problematică relativ diversificată, dar foarte actuală: geografia mediului înconjurător și problemele fundamentale ale lumii contemporane. Se continuă în mod logic studierea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) și a părții sale socio-economice (realizată prin geografia umană, în clasa a X-a).

Studiul geografiei în clasa a XII-a este axat pe geografia României, dar într-o modalitate descriptivă tradițională, enciclopedică și exhaustivă într-o paradigmă nouă axată pe abordarea unor probleme fundamentale privind mediul natural, comunicațiile și activitățile umane, regionarea geografică și problematica raportului dintre țara noastră, Europa și lumea contemporană.

Orizontul de așteptare sub raport educațional al geografiei în liceu la clasele a X-a – a XII-a încearcă să fie satisfăcut prin dezvoltarea în cadrul ei nu numai a educației ecologice și economice, educația pentru globalizare, educația pentru diversitate și, nu în ultimul rând, educația pentru valorile spațiului românesc, concretizate ca atare în actualul curriculum.

GEOGRAFIE

Clasele a XI-a – a XII-a

Acest curriculum pentru clasele a XI-a - a XII-a este conceput pentru trunchiul comun și are în vedere:

- curriculum-ul nucleu (pentru clasele cu o oră pe săptămână);
- curriculum-ul nucleu aprofundat (pentru clase cu două ore pe săptămână), marcat prin asterisc (*).

Structura curriculum-ului cuprinde următoarele componente:

Competențe generale.

Competențe specifice și utilizări de conținut.

Valori și atitudini.

Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt:

- accentuarea și continuarea trecerii de la un sistem de instruire care pornește de la obiectivele educaționale la un sistem care își propune construirea unor competențe (generale și specifice) prin procesul de învățare centrat pe geografie;
- reșezarea structurii didactice și a obiectului de studiu (care nu mai are o structură academică atât de evidentă) prin succesiunea componentelor sale principale;
- oferta noului curriculum pentru un nou model de proiectare a instruirii;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competențe specifice precise utilizând conținutul ce pot fi selectate, în mod nuanțat, în acest scop;
- renunțarea la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional care nu duc decât la construirea unor competențe difuze și la repetarea unor informații și supraîncărcarea procesului educațional cu date și demersuri;
- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii nuanțate, diferențiate și foarte concrete în raport cu mediul educațional a sistemului de

Georg-Eckert-Institut
für internationale
Schulbuchforschung
Braunschweig
- Bibliothek -

2007/1104

R
2-22
(2001)

NOTĂ DE PREZENTARE

Studierea geografiei în clasa a X-a de liceu este axată pe problematica geografiei umane. Ea continuă în mod logic studiarea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) cu partea sa socio-economică realizată acum prin geografia umană.

Pentru a evita opinii diferite privind raporturile taxonomice dintre conceptele din sfera componentei socio-economice a mediului (geografie umană, economică, politică, socială etc.) am optat pentru o formă pragmatică și didactică a acestui domeniu, geografia umană, cu trei componente interne majore: geografie politică, geografia populației și a așezărilor și geografia economică.

Studierea geografiei în clasa a XI-a de liceu este axată pe o problematică relativ diversificată, dar foarte actuală: geografia mediului înconjurător și problemele fundamentale ale lumii contemporane. Se continuă în mod logic studiarea părții naturale a mediului geografic (realizată în clasa a IX-a prin geografia fizică) și a părții sale socio-economice (realizată prin geografia umană, în clasa a X-a).

Studierea geografiei în clasa a XII-a este axată pe geografia României, dar într-o modalitate descriptivă tradițională, enciclopedică și exhaustivă, ci într-o paradigmă nouă axată pe abordarea unor probleme fundamentale grupate pe patru mari domenii: cadrul natural, comunicațiile și activitățile umane, regionarea geografică și dezvoltarea durabilă și problematica raportului dintre țara noastră, Europa și lumea contemporană.

Orizontul de așteptare sub raport educațional al geografiei în liceu la clasele a X-a – a XII-a încearcă să fie satisfăcut prin dezvoltarea unor dimensiuni noi cum ar fi educația ecologică și economică, educația pentru globalitate, educația europeană, educația pentru diversitate și, nu în ultimul rând, educația pentru valorile spațiului românesc, concretizate ca atare în actualul curriculum.

Acest curriculum pentru clasele a XI-a - a XII-a este conceput pentru trunchiul comun și are în vedere:

- curriculum-ul nucleu (pentru clasele cu o oră pe săptămână);
- curriculum nucleu aprofundat (pentru clase cu două ore pe săptămână), marcat prin asterisc (*).

Structura curriculum-ului cuprinde următoarele componente:

Competențe generale.

Competențe specifice și unități de conținut.

Valori și atitudini.

Sugestii metodologice.

Elementele de noutate sunt:

- accentuarea și continuarea trecerii de la un sistem de instruire care pornește de la obiectivele educaționale la un sistem care își propune construirea unor competențe (generale și specifice) prin procesul de instruire centrat pe geografie;
- reorganizarea structurii didactice interne a obiectului de studiu (care nu mai are o structură academică atât de evidentă) prin succesiunea componentelor sale principale;
- oferta noului curriculum pentru un nou model de proiectare a instruirii;
- includerea unor sugestii metodologice care să orienteze procesul educațional spre o mai mare rigurozitate sub raportul construirii unor competente specifice precise utilizând conținuturi ce pot fi selectate, în mod nuanțat, în acest scop;
- renunțarea la anumite secvențe de conținuturi practicate tradițional care nu duceau la construirea unor competențe diferite ci la repetarea unor informații și supraîncărcarea procesului educațional cu date și denumiri;
- orientarea pragmatică a aplicării curriculum-ului prin posibilitatea asocierii nuanțate, diferențiate și foarte concrete în raport cu mediul educațional a sistemului de

competențe specifice – unități de conținut sugerate – modalitățile de construire a situațiilor de învățare – evaluarea performanțelor;

Noul curriculum pentru clasele a X-a - a XII-a se aplică astfel:

- câte o oră pe săptămână la majoritatea tipurilor și profilurilor unde geografia este prezentă în trunchiul comun, obligatoriu, în care se studiază curriculum nucleu;
- câte două ore pe săptămână (la profilul științe sociale) unde se studiază curriculum nucleu aprofundat, marcat prin asterisc (*).

COMPETENȚE GENERALE

1. Perceperea esențială a elementelor, proceselor și fenomenelor care definesc mediul geografic (mediul natural transformat de om)
2. Investigarea și interpretarea unor fenomene și procese specifice geografiei, percepute direct sau mediat
3. Explicarea și descrierea unor elemente, procese și fenomene ce formează mediul geografic, utilizând limbajul specific
4. Relaționarea fenomenelor din realitate cu reprezentarea lor (cartografică, grafică etc.)
5. Aplicarea în viața cotidiană a cunoștințelor din domeniul geografiei și integrarea lor în achiziții din alte domenii

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie are la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație.
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic.
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană.
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

COMPETENȚE GENERALE

1. Perceperea coerentă a elementelor, proceselor și fenomenelor care definesc mediul geografic (mediul natural transformat de om)
2. Investigarea și interpretarea unor fenomene și procese specifice geografiei, percepute direct sau mediat
3. Explicarea și descrierea unor elemente, procese și fenomene ce formează mediul geografic, utilizând limbajul specific
4. Relaționarea fenomenelor din realitate cu reprezentarea lor (cartografică, grafică etc.)
5. Aplicarea în viața cotidiană a cunoștințelor din domeniul geografiei și integrarea lor în achiziții din alte domenii

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care sunt formate în liceu prin procesul educațional centrat pe geografie are la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Atitudinea pozitivă față de educație, cunoaștere, societate, cultură, civilizație.
- Curiozitatea pentru explorarea mediului geografic.
- Respectul pentru diversitatea naturală și umană.
- Conservarea și ocrotirea mediului de viață.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
1. Identificarea elementelor mediului înconjurător 2. Analiza și interpretarea unor date asupra mediului înconjurător 3. Utilizarea unei terminologii specifice minime 4.1 Localizarea spațială și cartografică a elementelor mediului 4.2 Analiza unor situații concrete (locale, regionale) ale caracteristicilor mediului 5.1 Identificarea unor relații de interacțiune între elementele, procesele și fenomenele din mediu 5.2 Relaționarea informațiilor actuale din mass-media cu sistemul de referință al mediului înconjurător	<p style="text-align: center;">Geografia mediului înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni introductive și probleme teoretice - Factorii geoecologici - <i>*Analiza factorilor geoecologici</i> - Structura și relațiile dintre elementele mediului - Evoluția mediului pe Terra - <i>*Analiza relațiilor fundamentale dintre elementele mediului înconjurător</i> - Diversitatea și transformările mediului terestru - Tipuri de medii geografice pe Terra - Prezentarea tipurilor de medii pe Terra - <i>*Studii de caz: analiza comparativă a două tipuri de medii de pe glob și a două tipuri de medii din România</i>
1.1 Identificarea elementelor de degradare a mediului 1.2 Observarea unor fenomene și procese de degradare a mediului 2. Analiza și interpretarea unor date referitoare la degradarea mediului 3. Utilizarea unor scheme sau modele asupra mediului 4. Analiza unor situații concrete ale calității mediului 5. Aplicarea în viața cotidiană a elementelor dobândite prin analiza mediului	<ul style="list-style-type: none"> - Relația om-mediu - Degradarea mediului înconjurător - <i>*Domeniile degradării mediului înconjurător</i> - Protecția mediului - problemă globală fundamentală - <i>*Conservarea mediului; parcurile, rezervațiile și monumente ale naturii</i> - Domeniile protecției mediului înconjurător - <i>*Mediul și organizarea spațiului geografic</i> - Studiu de caz: un parc natural
1.1 Identificarea problemelor lumii contemporane care se referă la mediul natural 2. Analiza și interpretarea unor date specifice 4. Explicarea coerentă a unei realități, folosind terminologia specifică 5. Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme ale lumii contemporane	<p style="text-align: center;">Probleme fundamentale ale lumii contemporane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hazarde naturale, antropice și tehnologice - Despăduririle și deșertificarea - Resursele neregenerabile - rezerve și perspective - <i>*Noi resurse naturale alternative</i> - Modificări climatice globale - Problema apei în lume - Hrana și fondul funciar - <i>*Echilibrul și relația dintre geosfere</i> Evoluția istorică a relațiilor dintre mediul natural și societatea omenească

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1 Analiza și interpretarea unor hărți specifice cu scopul perceperii problematicei lumii contemporane</p> <p>1.2 Identificarea unor probleme fundamentale ale lumii contemporane</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date geodemografice și de geografie politică pentru înțelegerea diversității problemelor lumii contemporane</p> <p>3. Utilizarea unei terminologii specifice</p> <p>4.1 Localizarea cartografică a problemelor lumii contemporane</p> <p>4.2 Argumentarea semnificației domeniilor abordate</p> <p>5.1 Relaționarea informațiilor din mass-media cu ansamblul problematicei lumii contemporane</p> <p>5.2 Aplicarea și integrarea problematicei abordate în activitatea cotidiană</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Explozia demografică și explozia urbană - <i>*Studii de caz: evoluții demografice și urbane pe Terra</i> - Globalizarea și dezvoltarea durabilă - Organizarea și amenajarea spațiului - <i>* Studii de caz: amenajarea spațiului în diferite regiuni și țări</i> - Principalele probleme geopolitice și geostrategice ale lumii contemporane

<p>1.1 Identificarea caracteristicilor antropice ale spațiului geografic rural/urban</p> <p>1.2 Localizarea cartografică a elementelor de geografie umană</p> <p>3. Explicarea diversității habitatului uman</p> <p>4.1 Analiza relațiilor dintre habitat și mediul natural</p> <p>4.2 Analiza și interpretarea unor date cartografice</p> <p>5.1 Aplicarea în viața cotidiană a informațiilor dobândite prin analiza evoluției</p> <p>5.2 Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme socio-ecologice</p> <p>7. Localizarea spațiilor, cartografică și dimensiunilor economice de bază</p>	<p>II. Comunitatea și activitățile umane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evoluții și structuri demografice - Habitatul (specifice și transformări contemporane) - <i>*Determinarea durabilității a spațiilor urbane</i> - <i>*Studii de caz: Probleme de amenajare urbană sau rurală</i> - Elemente de geografie socială și culturală - Elemente specifice ale agriculturii, industriei și circulației în context național și internațional - <i>*Analiza unei regiuni economice</i> - Restructurarea economică. Prezent și perspective ale evoluției socio-economice a României
---	---

<p>1. Identificarea elementelor distinctiv ale regiunilor geografice</p> <p>2. Localizarea spațiilor a unităților teritoriale</p> <p>3. Explicarea diversității teritoriale a mediului geografic al țării</p> <p>4. Analiza unor unități teritoriale (regiuni geografice)</p> <p>5. Analiza specificului teritorial și dezvoltării regionale</p>	<p>III. Regiunile geografice și dezvoltarea durabilă</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regiunile geografice ale României - <i>*Analiza unor unități regionale</i> - Dezvoltarea regională și durabilă - Modele de organizare a spațiului - <i>*Organizarea spațiului în diferite regiuni și niveluri de mediu</i>
--	---

<p>1. Definirea elementelor de specificitate a spațiului României în lumea contemporană</p> <p>2. Analiza raporturilor dintre elemente și procese la nivel global și local</p>	<p>IV. România în Europa și în lumea contemporană</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raportul dintre problemele geografice fundamentale ale României în contextul lumii contemporane - România și Europa
--	--

Geografia României - Probleme fundamentale

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI UNITĂȚI DE CONȚINUT

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1. Identificarea elementelor de referință a geografiei țării</p> <p>2. Analiza și interpretarea unor date referitoare la caracteristicile naturale ale țării</p> <p>3. Utilizarea unei terminologii minime adecvate problemelor geografice ale României</p> <p>4. Localizarea spațială a elementelor naturale de bază</p> <p>5.1 Identificarea relațiilor de interacțiune între elementele mediului natural</p> <p>5.2 Compararea elementelor de diferențiere teritorială</p>	<p>I. Probleme fundamentale ale cadrului natural</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poziția geografică și geopolitică a României - România - țară carpatică, dunăreană, pontică și central europeană - Relieful - substratul mediului natural și al activităților umane - Particularități climatice, hidrologice și biopedogeografice - Hazarde naturale și antropice - Resursele naturale de bază și perspectivele lor - <i>*Transformarea mediului natural de-a lungul timpurilor istorice</i>
<p>1.1 Identificarea caracteristicilor antropice ale spațiului geografic românesc</p> <p>1.2 Localizarea cartografică a elementelor de geografie umană</p> <p>3. Explicarea diversității habitatului uman</p> <p>4.1 Analiza relațiilor dintre habitat și mediul natural</p> <p>4.2 Analiza și interpretarea unor date economice</p> <p>5.1 Aplicarea în viața cotidiană a informațiilor dobândite prin analiza mediului</p> <p>5.2 Utilizarea informațiilor din mass-media în contextul sistemului de probleme socio-economice</p> <p>7. Localizarea spațială, cartografică a elementelor economice de bază</p>	<p>II. Comunitatea și activitățile umane</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evoluții și structuri geodemografice - Habitatul (specific și transformări contemporane) - <i>*Dezvoltarea durabilă a așezărilor umane</i> - <i>*Studii de caz: Probleme de amenajare urbană sau rurală</i> - Elemente de geografie socială și culturală - Elemente specifice ale agriculturii, industriei și circulației în context național și internațional - <i>*Analiza unei ramuri economice</i> - Restructurarea economică. Prezent și perspective ale evoluției socio-economice a României
<p>1. Identificarea elementelor definitorii ale regiunii geografice</p> <p>2. Localizarea spațială a unităților teritoriale</p> <p>3. Explicarea diversității teritoriale a mediului geografic al țării</p> <p>4. Analiza unor unități teritoriale (regiuni geografice)</p> <p>5. Analiza specificului teritorial al dezvoltării regionale</p>	<p>III. Regiunile geografice și dezvoltarea durabilă</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regiunile geografice ale României; - <i>*Analiza unor unități regionale</i> - Dezvoltarea regională și durabilă - Modele de organizare a spațiului - <i>*Organizarea spațiului în diferite regiuni și tipuri de mediu</i>
<p>1. Definierea elementelor de specificitate a situației României în lumea contemporană</p> <p>2. Analiza raporturilor dintre elemente și procese la nivel general și local</p>	<p>IV. România în Europa și în lumea contemporană</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raportul dintre problemele geografice fundamentale ale României în contextul lumii contemporane - România și Europa

SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este un instrument de lucru pentru profesorii care predau geografia în liceu și care favorizează:

1. Organizarea unui proces de instruire care să aibă o bază referențială precisă dată de sistemul de competențe generale - competențe specifice și conținuturi;
2. Realizarea unei instruiți care să faciliteze perceperea coerentă de către elevi a unor domenii educaționale bine precizate și a unor secvențe semnificative din realitatea înconjurătoare – principalele probleme de geografie politică, a populației și a așezărilor și de geografie economică a lumii contemporane (la clasa a X-a), geografia mediului înconjurător și probleme fundamentale ale lumii contemporane (la clasa a XI-a) și geografia României – probleme fundamentale (la clasa a XII-a).
3. Realizarea unui proces educațional diferențiat prin selectarea secvențelor semnificative de conținuturi, a activităților optime de învățare, precum și a parcursurilor individuale de instruire;
4. Deplasarea semnificativă de accent în procesul de instruire din zona conținuturilor (supralicitate până în prezent) spre domeniul construirii competențelor asumate;
5. Corelarea competențelor cu unitățile de conținut, nu în mod mecanic și biunivoc, ci într-un sens foarte larg, având în vedere că orice competență specifică asumată poate fi realizată prin diferite unități de conținut iar în cadrul acesteia, prin diferite secvențe, studii de caz, exemple și modalități de prezentare;
6. Parcurgerea unităților de conținut într-o ordine care, chiar dacă reflectă un anumit algoritm și aparent o anumită logică, nu este obligatorie;
7. Realizarea unei evaluări obiective, fiabile și relevante;

De asemenea, noul curriculum permite realizarea unui proces educațional care, din perspectiva elevilor, să conducă la:

- construirea unor competențe clare, evaluabile;
- creșterea interesului participativ în instruirea individuală;
- încurajarea interesului pentru informare, investigare și în general pentru o raportare corectă la problematica abordată;
- realizarea unor activități independente (portofolii, proiecte, activități de investigare);
- asumarea unor responsabilități și a unor atitudini prin interiorizarea unui sistem obiectiv de valori.

